

**Vanhukset vaaliteemana
Helsinki 4.11.2010**

VANHUSTEN ASUMINEN JA HYVÄN ELÄMÄN KRITEERIT

Jyrki Jyrkämä

**Sosiaaligerontologia, sosiologia
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
jyrki.jyrkama@jyu.fi**

KAKSI NÄKÖKULMAA

Avishai Margalit

**”Hyvätapainen, säädyllinen” yhteiskunta
(Decent society):**

yhteiskunta, jonka instituutiot eivät nöyryytä jäseniään ja jossa kansalaisia ei jaeta ensimmäiseen ja toiseen luokkaan heidän taustansa tai kulttuurinsa perusteella ja jossa ei ketään suljeta pois yhteiskunnan täysivaltaisesta jäsenyydestä.

**”Siviloitunut, sivistynyt” yhteiskunta
(Civilized society):**

yhteiskunta, jonka jäsenet eivät nöyryytä tai kohtele kaltoin tai huonosti toisiaan.

LINJAVALINTA

Linja:

“Laitoksista kotiin, avohoitoon, omaishoitoon...”!

**Välttämättömyydet, ehdot, edellytykset,
aiotut ja ei-aiotut seuraukset**

Kestävyydet:

**Taloudellinen, sosiaalinen,
poliittinen, eettinen?**

IKÄÄNTYVÄ SUOMI

**Kasvava ikääntyneiden, erityisesti vanhojen vanhojen
määrä**

**Enemmän hyväkuntoisia, enemmän huonokuntoisia;
dementia!**

Kasvavat erityisryhmät, monimuotoisuus!

Sukupolvimuutos, kolmasikäläisyys

Alueellinen eriytyminen

HOIDON JA HOIVAN KIPUPISTEET?

Yksinasuminen, yksinäisyys

Yliraskaat omaishoitotilanteet

Aliresurssoidut laitokset

“Myöhästyneet siirtymät”

Dementoitumisen puitteet

Kuoleman puitteet

“NAVIGAATIOTAIDOT JA –KYVYT” (1)

**Keskinäinen riippuvuus
(interdependence)**

Joustavat itsemäärittelyt

**Kyky suunnitella ja asettaa realistisia päämääriä
joustavasti ja avoimesti**

**Kyky intiimisyyteen ja läheisiin
sosiaalisiin suhteisiin**

“NAVIGAATIOTAIDOT JA –KYVYT” (2)

**Kyky uudenlaisiin ryhmäsuhteisiin
(capacity for intergroup relationships)**

**Reflektiivinen kyvykkyys ja ”kehityksellinen sääntely”
(reflective capacity and ”developmental regulation)**

**Minäkyvykkyys
(self-efficacy)**

(Settersten and Trauten 2009)

HAASTEET?

**Potilas- ja asiakaslähtöisyydestä asukas- ja
elämälähtöisyyteen, arkilähtöisyyteen**

Toimintakyvystä toimijuuteen

**Ennustettavuus, läpinäkyvyys, tuttuus,
hallittavuus, luottamuksellisuus, luottamus**

**Oikeudet, velvollisuudet,
itsemääräämisoikeus**

Gerontologinen realismi